

IX kadencja

KANCELARIA SEJMU

Biuro Komisji Sejmowych

PEŁNY ZAPIS PRZEBIEGU POSIEDZENIA

**Komisja
Edukacji,
Nauki
i Młodzieży**

■ **PODKOMISJI STAŁEJ DO SPRAW
EKONOMIKI EDUKACJI I NAUKI
(NR 5)
z dnia 22 czerwca 2021 r.**

Pełny zapis przebiegu posiedzenia

Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży

– podkomisji stałej do spraw ekonomiki edukacji i nauki (nr 5)

22 czerwca 2021 r.

Podkomisja stała do spraw ekonomiki edukacji i nauki, obradująca pod przewodnictwem posła **Tomasza Zielińskiego (PiS)**, przewodniczącego podkomisji, zrealizowała następujący porządek dzienny:

– omówienie sprawozdania z wykonania budżetu państwa za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2020 r. (druk nr 1234) wraz z Analizą Najwyższej Izby Kontroli (druk nr 1273) w zakresie działania Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży;

– przedstawienie przez posłów koreferentów propozycji wniosków do opinii Komisji w zakresie:

1) części budżetowej 28 – Szkolnictwo wyższe i nauka:

- a) dochody i wydatki,
- b) wynagrodzenia w państwowych jednostkach budżetowych,
- c) dotacje podmiotowe i celowe,
- d) programy wieloletnie w układzie zadaniowym;

2) agencji wykonawczych:

- a) Narodowego Centrum Badań i Rozwoju,
- b) Narodowego Centrum Nauki;

3) państwowych osób prawnych:

- a) Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej,
- b) Centrum Łukasiewicz;

4) części budżetowej 83 – Rezerwy celowe poz. nr 43 (w zakresie szkolnictwa wyższego);

5) części budżetowej 67 – Polska Akademia Nauk:

- a) dochody i wydatki,
- b) dotacje podmiotowe i celowe;

6) części budżetowej 30 – Oświata i wychowanie:

- a) dochody i wydatki,
- b) wynagrodzenia w państwowych jednostkach budżetowych,
- c) dotacje podmiotowe i celowe;

7) części budżetowej 83 – Rezerwy celowe poz. 29;

8) części budżetowej 82 – Subwencje ogólne dla jednostek samorządu terytorialnego w zakresie części oświatowej:

a) wydatki;

9) części budżetowej 83 – Rezerwy celowe poz. 11, 26, 52, 62;

10) części budżetowej 85 – Budżety wojewodów ogółem w zakresie działań:

a) 801 – Oświata i wychowanie:

- dochody i wydatki,
- wynagrodzenia w państwowych jednostkach budżetowych,
- dotacje celowe;

b) 854 – Edukacyjna opieka wychowawcza:

- dochody i wydatki,
- dotacje celowe;

11) zadań z zakresu administracji rządowej i innych zadań zleconych jednostkom samorządu terytorialnego odrębnymi ustawami w części 85 – budżety województw.

W posiedzeniu udział wzięli: **Wojciech Murdzek** sekretarz stanu w Ministerstwie Edukacji i Nauki wraz ze współpracownikami, **Mirosław Stańczyk** zastępca dyrektora Departamentu Finansów Samorządu Terytorialnego Ministerstwa Finansów, **Piotr Prokopczyk** dyrektor Departamentu Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego Najwyższej Izby Kontroli wraz ze współpracownikami, **prof. Stanisław Filipowicz** wiceprezes Polskiej Akademii Nauk wraz ze współpracownikami, **Michał Janasik** wiceprezes Centrum Łukasiewicz wraz ze współpracownikami, **prof. Zbigniew Błocki** dyrektor Narodowego Centrum Nauki, **dr inż. Wojciech Kamieniecki** dyrektor Narodowego Centrum Badań i Rozwoju wraz ze współpracownikami, **dr Zofia Sawicka** zastępca dyrektora Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej wraz ze współpracownikami oraz **Karol Perkowski** asystent posła Agnieszki Dziemianowicz-Bąk.

W posiedzeniu udział wzięli pracownicy Kancelarii Sejmu: **Daria Grochowska**, **Agnieszka Kalinowska-Wójcik** i **Krzysztof Kumor** – z sekretariatu Komisji w Biurze Komisji Sejmowych.

Przewodniczący poseł Tomasz Zieliński (PiS):

Witam państwa bardzo serdecznie. Mamy już kworum. Otwieram posiedzenie podkomisji stałej do spraw ekonomiki edukacji i nauki. Stwierdzam kworum. Porządek dzienny posiedzenia obejmuje punkt: omówienie sprawozdania z wykonania budżetu państwa za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2020 r. (druk nr 1234) wraz z analizą Najwyższej Izby Kontroli (druk nr 1273) w zakresie działania Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży; przedstawienie przez posłów koreferentów propozycji wniosków do opinii Komisji w zakresie części przypisanych Komisji Edukacji. Czy są uwagi do porządku dziennego posiedzenia? Nie widzę. Stwierdzam, że porządek został przyjęty.

Witam serdecznie wszystkich przybyłych gości, przedstawicieli administracji państwowej na czele z Wojciechem Murdzkiem, sekretarzem stanu w Ministerstwie Edukacji i Nauki. Witam przedstawicieli Najwyższej Izby Kontroli.

Szanowni państwo, mam uwagę do prac naszej podkomisji. Tak jak to zawsze robiliśmy, bardzo proszę, aby państwo przedstawiający budżet za ubiegły rok robili to bardzo skrótowo, bo nasza podkomisja ma służyć temu, aby posłowie koreferenci bardziej skoncentrowali się na pytaniach do państwa, aby jak najlepiej przygotować swoje koreferaty. Oczywiście nie tylko koreferenci, ale także inni posłowie mogą przygotować się do kolejnych dni, bo w kolejnych dniach części budżetowe będą szerzej omawiane na posiedzeniu Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży.

Przystępujemy do realizacji porządku dziennego: przedstawienie części przez dysponentów. Pkt 1–4 to część budżetowa 28 – Szkolnictwo wyższe i nauka oraz z Rezerwa celowa poz. nr 43. Szanowni państwo, jest jeszcze jedna uwaga techniczna. Mamy salę do godz. 11:00, tak że musimy wyrobić się w dwie godziny. Proszę o zabranie głosu sekretarza stanu w Ministerstwie Edukacji i Nauki, pana Wojciecha Murdzka.

Sekretarz stanu w Ministerstwie Edukacji i Nauki Wojciech Murdzek:

Panie przewodniczący, szanowni państwo, zgodnie z prośbą pana przewodniczącego postaram się przedstawić temat realizacji budżetu za 2020 r. w jak najbardziej zwięzłej formie. Mam nadzieję, że to mi się uda, bo materiał jest niezwykle obszerny. Zdajemy sobie sprawę, że jeśli chodzi o część 28 – Szkolnictwo wyższe i nauka, mamy kolejny pełny rok funkcjonowania ustawy i rozstrzygnięć związanych z finansami w aspekcie szkolnictwa wyższego i nauki. Pamiętamy, że istotną zmianą było pojawienie się w miejsce dotychczasowych dotacji subwencji z całym mechanizmem pokazującym sposób liczenia środków przeznaczanych na szkolnictwo wyższe i naukę. Z tą pamięcią pragnę przedstawić realizację budżetu za 2020 r.

W części dochodów w części 28 zaplanowano dochody o wysokości 31 100 000 tys. zł. Realizacja była na poziomie 114 200 tys. zł, czyli 188,5%. Nie są to olbrzymie kwoty, a przyczyna zwiększonych dochodów jest prosta, czyli jest to pojawienie się niewykorzystanych środków z jednostek związanych umowami z NCBR-em i NCN-em. To niewykorzystane dotacje na działalność dydaktyczną i badawczą. To jest przyczyna tego zwiększenia.

Jeśli natomiast chodzi o wydatki budżetowe, wydatki zaplanowano w pięciu działach budżetowych w łącznej kwocie 25 137 000 tys. zł. Nie będę już czytał liczb po przecinku. Po zmianie zmiana dotyczyła zwiększenia o 610 000 tys. zł. Wydatki majątkowe, głównie w dziale 730, zwiększyły się o kwotę 569 000 tys. zł. Wszystkie te zmiany mają odzwierciedlenie w wielu nietypowych ruchach związanych z wybuchem pandemii COVID-19. Myślę, że to jest druga uwaga, która będzie towarzyszyła wielu komentarzom, jeśli chodzi o budżet dotyczący szkolnictwa wyższego i nauki, ale też budżet związany z oświatą i wychowaniem.

W konsekwencji tego zwiększenia plan wydatków na 2020 r. to 25 747 000 tys. zł, czyli jest łączne zwiększenie o 780 000 tys. zł. Myślę, że to jest punkt odniesienia. Mogły mocniej pojawić się wydatki niewygasające, ponieważ możliwości realizacyjne niektórych rzeczy poprzez pandemię zderzyły się z realnymi ograniczeniami. Wykonanie wydatków łącznie z wydatkami niewygasającymi wyniosło 26 127 000 tys. zł, czyli jest to poziom 98,5% planu po zmianach.

Wydatki bieżące zrealizowano w kwocie 20 448 000 tys. zł, majątkowe w kwocie 1 049 000 tys. zł, a projekty unijne w łącznej kwocie 4 381 000 tys. zł. Jak wspominałem, nie czytam już liczb po przecinku. Nie będę też szczegółowo wymieniał kwot, ale 4 000 000 tys. zł to programy operacyjne: „Inteligentny rozwój”, „Wiedza edukacja rozwój”, „Polska cyfrowa”, „Pomoc techniczna” i wkłady krajowe związane z infrastrukturą naukowo-badawczą w ramach regionalnych programów operacyjnych. To są główne filary tych środków unijnych. Największy udział w zrealizowanych wydatkach bieżących – to już jest stałe zjawisko – miała grupa wydatków, dotacji, subwencji w kwocie 19 639 000 tys. zł. W tym wydatki na subwencje z budżetu na utrzymanie i rozwój potencjału dydaktycznego i badawczego to 15 214 000 tys. zł.

Cztery pozostałe działy to: administracja publiczna – 62 000 tys. zł, obrona narodowa – 150 000 tys. zł, ochrona zdrowia – 17 800 tys. zł, kultura i ochrona dziedzictwa narodowego – 17 900 tys. zł, również z uwzględnieniem wydatków niewygasających. W programach wieloletnich mamy dwa programy: „Poprawa bezpieczeństwa i warunków pracy”... To jest już piąty etap, czyli program ten pojawia się permanentnie. Poziom to 12 500 tys. zł, tj. 100% realizacji, czyli pełna realizacja. Uniwersytet Warszawski, też program wieloletni, lata 2016–2025, to 68 400 tys. zł i jest to poziom 82,5%. Jeśli państwo pozwolicie, już nie będę szczegółowo omawiał tych programów.

Później mamy filary funkcjonowania nauki i szkolnictwa wyższego, a mianowicie działalność Narodowego Centrum Nauki. Oczywiście jeśli będą pytania szczegółowe, to mamy przedstawicieli NCN-u i NCBR-u. Myślę, że w razie czego będzie można pogłębić te kwestie. Wydatki NCN-u ogółem w 2020 r. wyniosły łącznie 1 283 000 tys. zł, tj. 96,7% wydatków ogółem. Oczywiście skala tematyki i zadań jest obszerna. Przede wszystkim trzeba zwrócić uwagę na to, że większość tych aktywności to przede wszystkim badania podstawowe w formie różnych projektów badawczych, zakupu aparatury, stypendiów. Obszerny opis jest w przedstawionym Komisji materiale.

Narodowe Centrum Badań i Rozwoju to bardzo istotna funkcja, która jest na styku nauki i wdrożeń. To bardzo obszerny materiał i duże ilości projektów. Skalę zaangażowań NCBR-u ilustrują też wydatki, które są na poziomie 5 201 000 tys. zł. To 97% wydatków ogółem, jeśli chodzi o wykonanie. Szereg projektów, realizowanych programów, programy „Strategmed”, „Biostrateg”, „Techmastrateg”, „Gospostrateg”, „Lider”... Pasjonowaliśmy się tym szybkimi ścieżkami. One pojawiły się w funkcjonowaniu NCN-u i NCBR-u za sprawą covidowych ścieżek i bardzo znaczących środków przeznaczonych na tę, społecznie jakże oczekiwaną, aktywność. Dzięki temu został podjęty szereg ciekawych rozwiązań i projektów. Myślę, że efekty tej pracy też będziemy obserwować.

Narodowa Agencja Wymiany Akademickiej to stosunkowo młoda instytucja. Biorąc pod uwagę jej specyfikę, miała jedno z większych wyzwań takich jak umiędzynarodowienie, wymiany międzynarodowe. Miała podejmować wszystkie te wyzwania w dobie pandemii. NAWA wraz ze środkami europejskimi dysponowała budżetem 158 000 tys. zł. Wydatki to 89 200 tys. zł, jak widać, trochę niższe, ale jak na niezwykle trudny czas, to przedefiniowanie różnych aktywności było bardzo wielkim wyzwaniem. W końcówce roku pojawiły się też wyzwania o szczególnym charakterze, związane z relacjami z Białorusią. Myślę, że NAWA stanęła na wysokości zadania. Oczywiście projekty te są podejmowane i kontynuowane. Myślę, że to bardzo istotna rola agencji.

Świętowaliśmy dwa lata od powstania Sieci Badawczej Łukasiewicz. Myślę, że kluczowe jest patrzenie w taki sposób, że jest Centrum Łukasiewicz i są 32 instytuty. Wydatki samego Centrum Łukasiewicz to poziom 20 000 tys. zł, ale subwencja przekazana dla instytutów Sieci Badawczej Łukasiewicz to już poziom 274 000 tys. zł. Trwa faza intensywnej organizacji, w związku z tym część wydatków jest związana z informatyzacją, z kwestiami narzędzi do funkcjonowania. Myślę, że intensywna praca instytutów pokazuje to, co staramy się podkreślać, czyli to, że inwestowanie w naukę przekłada się później na życie w realu. Związek Sieci Badawczej Łukasiewicz, z wieloma wyzwaniami w gospodarce, jest powodem do satysfakcji.

Przy rezerwach celowych zwróciłbym uwagę na jedną szczególną rzecz. Mieliśmy tak, że zaplanowaliśmy zwiększenie wynagrodzeń w sferze szkolnictwa wyższego i mieliśmy przewidziane 800 000 tys. zł. Pandemia sprawiła, że decyzją pana premiera, ministra finansów środki te zostały przekserowane wprost na walkę z koronawirusem. Wydawało się, że będzie to rok bez jakichkolwiek korekt, jeśli chodzi o wynagrodzenia. Po wielu dyskusjach udało się sprawić, żeby jednak pojawiły się środki z rezerwy celowej i pojawiło się 200 000 tys. zł, a wynagrodzenia pracowników, już nie w skali całego roku, ale od 1 października, zostały podniesione ze skutkami przechodzącymi na rok obecny. To oczywiście dotyczyło nie tylko uczelni nadzorowanych przez ministra nauki i szkolnictwa wyższego, ale też uczelni nadzorowanych przez ministra zdrowia, ministra kultury i dziedzictwa narodowego, ministra obrony narodowej, ministra infrastruktury, spraw wewnętrznych i administracji, czyli wszyscy skorzystali na tym przesunięciu i na tej rezerwie.

Jeśli pan przewodniczący pozwoli, od razu króciutko przejdę do części budżetowej 28, bo jest część budżetowa 67 – Polska Akademia Nauk. Powiem bardzo, bardzo skrótowo. Przeznaczone tutaj środki to 151 700 tys. zł, a po stronie wydatków mamy do czynienia z kwotą ponad 90 000 tys. zł w podziale na dotację podmiotową, dotację celową na inwestycje, dotację celową na zadania w zakresie kształcenia i na wkład własny w programie operacyjnym „Infrastruktura i środowisko”. Oczywiście to, jak podziały te wyglądają, jest szczegółowo opisane. Może podam dwie kwoty: na działalność organów i korporacji uczonych przeznaczona jest kwota 15 300 tys. zł, natomiast na działalność pomocniczych jednostek kwota ponad 40 000 tys. zł. Jednostki te są szczegółowo wymienione w materiale. Wydatki majątkowe Polskiej Akademii Nauk to zaplanowana kwota 2500 tys. zł, a po zmianach – 4800 tys. zł, mówiąc bardzo skrótowo, chyba szybciej się nie da.

Przewodniczący poseł Tomasz Zieliński (PiS):

Bardzo dziękuję, panie ministrze. Teraz o zabranie głosu proszę panią poseł Agnieszkę Dziemianowicz-Bąk.

Posel Agnieszka Dziemianowicz-Bąk (Lewica):

Dziękuję bardzo. Panie przewodniczący, szanowna podkomisjo, szanowni goście, po zapoznaniu się ze sprawozdaniem z wykonania ustawy budżetowej w 2020 r. w części 28 – Szkolnictwo wyższe i nauka, agencji wykonawczych: Narodowego Centrum Badań i Rozwoju, Narodowego Centrum Nauki, państwowych osób prawnych: Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej, Centrum Łukasiewicz oraz części 83 – Rezerwy celowe, a także po analizie opinii Biura Analiz Sejmowych oraz opinii Najwyższej Izby Kontroli, w których zawarta była pozytywna ocena wykonania budżetu finansowego we wskazanym zakresie, będę wnosić, by sejmowa Komisja Edukacji również wydała w tej sprawie opinię pozytywną.

Jednocześnie po lekturze opinii BAS-u i NIK-u z wykonania budżetu mam kilka pytań, na które prosiłabym o odpowiedź, żeby móc precyzyjniej przygotować się na wygłoszenie referatu podczas posiedzenia Komisji Edukacji. Pierwsze pytanie to pytanie o to, dlaczego NCBR zrealizował jedynie 64,9% planu, jeśli chodzi o dotację celową na inwestycje z budżetu państwa? Drugie pytanie jest o to, dlaczego zdecydowano się na zmniejszenie środków dla NAWA i dlaczego skorygowano plan finansowy NCN-u? Chciałabym także dowiedzieć się, jakie konkretnie działania związane z przeciwdziałaniem rozprzestrzeniania się wirusa SARS-CoV-2 przedsięwzięło Centrum Łukasiewicz?

Ostatnie pytanie dotyczy wzrostu wynagrodzeń, o którym pan wspominał. Planowany wzrost wynagrodzeń dla pracowników uczelni publicznych wynosił 6%. Jak rozumiem, zostało to zmienione i skorygowane. Chciałabym wiedzieć, ile finalnie procent wzrostu wynagrodzenia dla pracowników uczelni publicznych było w 2020 r. Jednocześnie bardzo prosiłabym o udzielenie takiej informacji z podziałem na pracowników naukowych i pracowników administracyjnych. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Tomasz Zieliński (PiS):

Dziękuję bardzo, pani poseł. Czy jeszcze ktoś z państwa chce zadać pytania do tej części? Bardzo proszę.

Posel Joanna Fabisiak (KO):

Bardzo dziękuję. Chciałabym spytać o NAWA. Wiemy, że zostały pomniejszone środki, jednocześnie doszło do... Nie to, że doszło. Sytuacja nadal jest dramatyczna, jeśli chodzi o jedno z zadań nadzorowanych przez NAWA. Jest to certyfikacja znajomości języka polskiego jako obcego. Proszę o odpowiedź. Dlaczego cudzoziemcy, ale niekoniecznie cudzoziemcy, bo często są to Polacy czy osoby pochodzenia polskiego, którzy chcieliby ten egzamin zdać, by uzyskać obywatelstwo, mają trudności nie do pokonania? Jeden z przypadków to półtora roku, kiedy człowiek nie mógł zapisać się na taki egzamin. Przeszłam całą drogę dopytywania o to, jaki jest tego powód.

Ostatecznie nadzór NAWA jest nie tylko niewystarczający, ale i nierozwiązujący problemu. Czy tym powodem jest zmniejszenie środków? Nie uzyskałam odpowiedzi. Zapisy, tylko drogą internetową, na egzamin z języka polskiego trwają trzy minuty: zaczynają się np. o godz. 8:00, a o godz. 8:03 już nie można się zapisać. Tak jak mówię, są to przypadki zupełnie dramatyczne. Rocznie przeprowadzanych jest obecnie ok. 6 tys. egzaminów, a potrzeby zdefiniowane przez MEiN to jakieś 20 tys. Jeśli NAWA nadzoruje to zadanie... Wiem, że mówimy o budżecie, ale w kontekście tego pomniejszonego budżetu może to jest powodem? Prosiłabym o odpowiedź. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Tomasz Zieliński (PiS):

Dziękuję bardzo, pani poseł. Czy jeszcze ktoś z państwa ma pytania? Jeżeli nie, to czy pan dyrektor Piotr Prokopczyk chciałby coś dodać do tego punktu? Bardzo proszę, panie dyrektorze.

Dyrektor Departamentu Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego Najwyższej Izby Kontroli Piotr Prokopczyk:

Bardzo dziękuję. Panie przewodniczący, Wysoka Komisjo, została już przedstawiona informacja o pozytywnej ocenie, którą wydał NIK, jeżeli chodzi o część 28 – Szkolnictwo wyższe i nauka. Dla uszczegółowienia chciałbym tylko dodać, jaką kwotę zbadaliśmy i jakie były nieprawidłowości. W wyniku kontroli 6,7% wydatków z budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w części 28 stwierdzono, że zostały one zrealizowane w sposób celowy i oszczędny, z zachowaniem przepisów regulujących tryb wykonywania poszczególnych rodzajów wydatków.

Jeżeli chodzi o stwierdzone nieprawidłowości w ramach części 28 – Szkolnictwo wyższe i nauka, trzeba podkreślić, że nie miały one istotnego wpływu na ocenę wykonania budżetu państwa w tej części, a dotyczyły w szczególności nierzetelnego rozliczenia dotacji celowych wydatkowanych w 2020 r. przez Politechnikę Gdańską, Politechnikę Wrocławską oraz Instytut Chemii Bioorganicznej PAN na łączną kwotę 5 773 500 zł, opartego jedynie na ogólnej kwocie poniesionych kosztów wykazanych w sprawozdaniach, i przekazania z opóźnieniem wynoszącym 35 i 49 pierwszych transz dotacji wynikających z umów zawartych z trzema jednostkami. Pojawiła się też nieprawidłowość dotycząca niespełniania wymogów ustawy o rachunkowości, jeżeli chodzi o zasady polityki rachunkowości jednostki. Dotyczyło to m.in. kwestii określania struktury zbiorów danych i wzajemnych powiązań oraz funkcji w organizacji całości ksiąg rachunkowych i w procesach przetwarzania danych, a także zamieszczania opisu systemu informatycznego.

Stwierdziliśmy też niezatwierdzenie do 10 lutego 2021 r. w sposób trwały zapisów na kontach księgowych dysponenta głównego części 28, co było niezgodne z art. 23 ustawy o rachunkowości, w efekcie czego sprawozdania budżetowe przez dysponenta głównego części 28 za grudzień 2020 r. sporządzone zostały na podstawie niezatwierdzonych dokumentów księgowych, jak również dokonywanie w 2020 r. zapisów na kontach księgi głównej odbyło się z naruszeniem zasady podwójnego zapisu określonej w art. 15 ust. 1 ustawy o rachunkowości. Dodatkowo NIK stwierdził, że nie doszło do skorzystania z możliwości kontroli merytorycznej sprawozdań złożonych przez Biuro Rady Doskonałości Naukowej, ograniczając się jedynie do kontroli formalno-rachunkowej.

Jeżeli chodzi o kwestię sprawozdań, trzeba podkreślić, że sprawozdania łączne zostały sporządzone przez dysponenta części 28 – Szkolnictwo wyższe i nauka na podstawie sprawozdań jednostkowych terminowo i prawidłowo pod względem rachunkowym. Kwoty wykazane w sprawozdaniach jednostkowych kontrolowanej jednostki oraz dysponenta głównego były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. Dodatkowo stosowany system kontroli zarządczej w racjonalny sposób zapewnił prawidłowość i rzetelność sporządzania sprawozdań dysponenta głównego w zakresie jego dochodów i wydatków oraz urzędu obsługującego ministra. Księgi rachunkowe dysponenta części 28 – Szkolnictwo wyższe i nauka prowadzono prawidłowo, z zachowaniem ciągłości i kompletności ewidencji operacji gospodarczych.

Dodatkowo chciałbym powiedzieć, że sprawozdania przedstawiają wiarygodne dane o dochodach i wydatkach oraz związanych z nimi należnościach i zobowiązaniach. Na podstawie przeprowadzonej kontroli ksiąg rachunkowych w części 28, stanowiących podstawę sporządzania wyżej wymienionych sprawozdań, nie zidentyfikowano nieprawidłowości, które wskazywałyby, że w zakresie obejmującym zapisy dotyczące dochodów i wydatków oraz związanych z nimi należności i zobowiązań księgi te były prowadzone nieprawidłowo.

Jeżeli chodzi o kwestię rezerw celowych, to w ramach kontroli szczegółowym badaniem objęliśmy poz. 31, poz. 49 oraz poz. 20 rezerw celowych, natomiast w ramach szczegółowej kontroli nie stwierdziliśmy nieprawidłowości. Dodatkowo w ramach kontroli wykonania budżetu państwa zajęliśmy się kontrolą realizacji projektów realizowanych przez 16 uczelni publicznych w ramach programu operacyjnego „Wiedza edukacja rozwój”. Tutaj również NIK pozytywnie ocenił działalność kontrolowanych jednostek w zakresie wykorzystania środków z budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w ramach realizacji projektów powyższego programu operacyjnego. Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły natomiast kwoty 166 tys. zł i nie wpłynęły na tę ocenę.

Z mojej strony to wszystko. Oczywiście jeżeli będą jakieś pytania, chętnie udzielimy odpowiedzi. Dziękuję, panie przewodniczący.

Przewodniczący poseł Tomasz Zieliński (PiS):

Dziękuję bardzo, panie dyrektorze. Panie ministrze, proszę teraz o udzielenie odpowiedzi na pytania od pań poseł.

Sekretarz stanu w MEiN Wojciech Murdzek:

Jeśli chodzi o odpowiedzi, w przypadku NCBR-u jest to celowe przesunięcie zadań. Czas pandemii sprawił, że zakupy ocenione zostały tak, że mogą poczekać, natomiast koncentracja poszła w kierunku prac związanych z oprogramowaniem i wzmocnieniem. Tutaj środki w takiej wysokości nie były potrzebne.

Jeśli chodzi o zmniejszenie w NAWA, proszę uwierzyć, że wielkim wysiłkiem NAWA i ministerstwa szukaliśmy przestrzeni, gdzie przy zablokowanych granicach i przerwaniu naturalnych powiązań, które są, rzeczywiście udałooby się zachować aktywność, przejść również w wymiarze międzynarodowym na kontakty zdalne. Projekty, które mogły być realizowane, były realizowane, tak że zmniejszenie odzwierciedlało realia, w których znalazły się wszystkie międzynarodowe projekty. Według mojej oceny sukcesem jest to, że w tak dużym stopniu udało się jednak przejść na wszystkie zmienione kontakty i budować pozycję, która, mam nadzieję, bardzo wyraźnie zaowocuje w czasie po pandemii.

Jeśli chodzi o środki związane z NCN-em, korekta została przeprowadzona w kontakcie z NCN-em. Nie jest to duża korekta. Wydaje się, że ona też odzwierciedla realną ocenę możliwości, bo niektóre rzeczy nie mogą być realizowane w takim wymiarze jak pierwotne plany czy założenia sprzed pandemii. Mam nadzieję – przed chwilą nawet o tym rozmawialiśmy – że wracając do normalności, środki przeznaczone w kolejnym budżecie na NCN będą adekwatne do zadań, bo czas ten nie został zmarnowany. Wchodzenie w nowy okres środków zewnętrznych, projektów w oparciu o Horyzont Europa będzie wymagał zwiększenia tych środków, tak że mam nadzieję, że w normalnej sytuacji korekta ta zostanie już wystarczająco nadrobiona.

Jeśli chodzi o covidowe aktywności Centrum Łukasiewicz, to udało się uruchomić produkcję tych maseczek, która trwa do dzisiaj. To jest własna, w 100% krajowa dostawa, jeśli chodzi o komponenty. Produkcja ta została uruchomiona. Myślę, że sztandarowy projekt to projekt związany z respiratorem. Projekt ten dostał nawet w tamtym tygodniu nagrodę jako polski produkt przyszłości. Teraz jest na etapie badań na zwierzętach, czyli przechodzimy w kolejną fazę. Jeżeli wszystko przebiegnie pomyślnie, a wszystko na to wskazuje, zresztą taka jest opinia konsultanta krajowego, to myślę, że będzie to etap przygotowania do ewentualnej produkcji. Drugi mocno akcentowany projekt to Ventil, czyli możliwość pracy jednego respiratora i niezależnego wentylowania dwóch płuc, ewentualnie dwóch pacjentów, chociaż jeśli chodzi o dwóch pacjentów, to potrzebne są jeszcze pewne korekty. Być może uda połączyć się te dwa projekty i będzie Ventil razy dwa, który pozwoli patrzeć na respiratory, i polski respirator.

Jeśli chodzi o podwyżki, to jest to 6%, tylko, tak jak powiedziałem, jest to od października. Jest więc 6% – skutek przechodzący w takiej wysokości, czyli tak jak pierwotne założenie co do skali podwyżek. Natomiast niestety covidowe przesunięcie – takie, że liczymy od października – jest kwestią, którą skomentowałem.

Co tu jeszcze mamy?

Posel Agnieszka Dziemianowicz-Bąk (Lewica):

Kwestia podziału pracowników na pracowników naukowych i administracyjnych.

Sekretarz stanu w MEiN Wojciech Murdzek:

Tutaj będzie kłopot, bo moglibyśmy zrobić jedynie zestawienie wybranych uczelni albo części, ponieważ to jest różnicowane. To nie jest liczone przez nas, czyli jest czynnik autonomii uczelni. Władze uczelni i rektor decydują, jak te podziały wyglądają wewnątrz uczelni. Można byłoby ewentualnie zilustrować to przykładem jednej czy drugiej uczelni, natomiast nie jest to liczone z poziomu ministerstwa.

Jeśli chodzi o kwestię egzaminów i języka polskiego, to nie jest to kwestia budżetowa. Nie ma żadnych powodów, żeby łączyć to z finansami. Na posiedzeniu Komisji minister Bernacki wyjaśniał to zagadnienie dosyć szczegółowo. Myślę, że jest to w zapisach Komisji. Jeżeli będzie potrzeba, możemy wrócić do tematu, ale nie jest to kwestia zależna od finansów. To chyba wszystkie pytania.

Przewodniczący poseł Tomasz Zieliński (PiS):

Bardzo dziękuję panu ministrowi. Szanowni państwo, przechodzimy do pkt 5 – Polska Akademia Nauk. Pan minister już o nim wspomniał, ale jeżeli pan prof. Stanisław Filipowicz, wiceprezes PAN, chce dodać kilka słów, to bardzo proszę w skrócie odnieść się do budżetu.

Wiceprezes Polskiej Akademii Nauk prof. Stanisław Filipowicz:

Szanowny panie przewodniczący, Wysoka Komisjo, chciałem podziękować panu ministrowi za wyczerpujące przedstawienie wszystkich najistotniejszych elementów naszego sprawozdania. Oczywiście jesteśmy gotowi odpowiedzieć na pytania. Wbrew pozorom myślę, że pewne kwestie powinniśmy wyjaśniać bliżej. Są ze mną pan Latała, kanclerz Polskiej Akademii Nauk, i dyrektor Biura Finansów i Budżetu, pani Małgorzata Necula. W każdej chwili jesteśmy gotowi przedstawić nieodzowne wyjaśnienia. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Tomasz Zieliński (PiS):

Dziękuję bardzo, panie profesorze. O zabranie głosu proszę teraz koreferenta do tej części budżetowej, panią Joannę Fabisiak.

Poseł Joanna Fabisiak (KO):

Bardzo dziękuję. Część 67 dotycząca Polskiej Akademii Nauk nie była poddana badaniom NIK-u. Mam odpowiedź, że niezbyt wielki budżet PAN będzie badany przez NIK co dwa lata i to był ten rok, kiedy badany nie był.

Wykonanie jest wysokie, w związku z czym zwykle powyżej 97%, z wyjątkiem jednej pozycji, o którą chciałabym spytać. Jest to: Upowszechnianie, promocja oraz popularyzacja nauki. Na pewno wiedzieli państwo, że będzie takie pytanie. Zadania 10, 1, 3. Proponowane mierniki to 130%, wykonanie to 36%. Wyjaśnienie jest takie, że powodem niewykonania budżetu była pandemia. Gdy spojrzymy na opis podejmowanych zadań – jest to str. 17 – to jednak fakt ten jest niepokojący. Podane podejmowane zadania to 37 czasopism – jak rozumiem, nie podejmowanych w danym roku, tylko realizowanych od dawna, a więc była kontynuacja – i 17 publikacji. Wskazany temat też nie przekonuje, chciałabym zatem dowiedzieć się, jakie zadania nie mogły być podjęte. Rozumiem, że prawdopodobnie były to konferencje, ale czy tylko? Czy tak niski poziom wykonania jest uzasadniony? To jest jedna rzecz.

Rzecz druga. Prosiłabym o spojrzenie na tabelę nr 3. To są średnie wynagrodzenia, jak rozumiem, wynagrodzenia brutto. Są dwa problemy. Jeden to ogromna rozbieżność. Rozumiem, że w stacjach zagranicznych – nie mówię „nie”, te stacje są niezmiernie potrzebne – wynagrodzenia te prawdopodobnie są większe, bo taką odpowiedź zaraz otrzymamy, z powodu znacznie większych środków potrzebnych na utrzymanie. Niemniej jednak jeśli średnie wynagrodzenie, proszę spojrzeć na archiwa, to 4100 zł brutto, to jest to suma niezmiernie niska. Także merytoryczne stanowiska, np. biblioteka kunicka, biblioteka gdańska, to niecałe 5 tys. zł, więc ogromnie nisko.

Chciałabym także prosić o odpowiedź przedstawiciela PAN co do wynagrodzeń stacji badawczych. Interesuje mnie szczególnie stacja w Berlinie, która jest ogromnie aktywna i w której mimo pandemii działa się naprawdę wiele – jest to nie tylko opis, ale są to opinie uzyskiwane także od Polaków z Berlina, że działalność tam istotnie była wielka. Tymczasem na tle innych placówek, innych stacji wynagrodzenie jest dość mizerne.

Jeszcze jedno. Pozwolicie państwo, że tylko spytam. Nie dotyczy to kwestii budżetowych. Czy Rzym ma już dyrektora, czy po panu Salwie nadal nie ma dyrektora? Tego po prostu nie wiem. Gdybym mogła uzyskać odpowiedź, byłabym wdzięczna. Proszę o odpowiedź na pytania, szczególnie na to dotyczące promocji nauki, bo mniej więcej na każdym posiedzeniu dotyczącym nauki i szkolnictwa wyższego mówimy o konieczności umiędzynarodowienia badań, o maksymalnej promocji. Zatem mimo że dla wszyst-

kich ten rok był bardzo trudny, chciałabym mieć to przekonanie, że niewykorzystywanie środków budżetowych na promocję istotnie było konieczne i że nie można było realizować tego zadania w postaci jakichś innych działań. Dziękuję bardzo i czekam na odpowiedź. Myślę, że nie tylko ja.

Przewodniczący poseł Tomasz Zieliński (PiS):

Bardzo dziękuję, pani poseł. Czy pan dyrektor Piotr Prokopczyk chciałby dodać coś do tego tematu? Bardzo proszę.

Dyrektor departamentu NIK Piotr Prokopczyk:

Bardzo dziękuję. Tak jak powiedziała pani koreferent, zgodnie z przyjętym programem kontroli wykonania budżetu państwa w 2020 r., części budżetowe nie były obejmowane kontrolą. One będą obejmowane kontrolą cyklicznie. Muszę dodać, że jeżeli chodzi o część 67 – Polska Akademia Nauk, to poprzednie kontrole dały pozytywną ocenę. Mówię o poprzednich latach. Z mojej strony to tyle. Dziękuję uprzejmie.

Przewodniczący poseł Tomasz Zieliński (PiS):

Bardzo dziękuję, panie dyrektorze. Czy do tego punktu mają państwo jeszcze pytania? Nie widzę. Panie ministrze, teraz pan minister czy przedstawiciele PAN? PAN. Prosimy pana wiceprezesa.

Wiceprezes PAN prof. Stanisław Filipowicz:

Bardzo dziękuję. Chciałbym podziękować pani poseł za zapytania i jednocześnie przekazać głos panu kanclerzowi, który udzieli wyjaśnień związanych z postawionymi pytaniami. Proszę bardzo.

Kanclerz Polskiej Akademii Nauk Tadeusz Latała:

Szanowny panie przewodniczący, szanowny panie ministrze, Wysoka Komisjo, oczywiście jesteśmy świadomi tego, w jakich warunkach realizowany był budżet w 2020 r. Wskaźnik, który opisuje działalność upowszechniającą, o którą pyta pani poseł, wyraźnie wskazuje, że zaplanowanych przedsięwzięć nie udało się zrealizować.

Natomiast chciałbym powiedzieć, że środki na działalność upowszechniającą i promocję nauki są wydatkowane na przedsięwzięcia realizowane nie tylko w samej Polskiej Akademii Nauk, ale również na różnego rodzaju przedsięwzięcia realizowane wspólnie z większością instytucji naukowych w Polsce. Jeżeli było tak, że w okresie 2020 r. w większości uniwersytetów funkcjonowano w trybie pracy zdalnej, to ta realizacja przedsięwzięć typu konferencje była bardzo ograniczona. Te, które się wydarzyły, by realizowane w formie zdalnej, co oczywiście nie generowało wielkości środków, które tradycyjnie wydatkowane były przez akademię na te cele. Oczywiście robiliśmy wszystko, co było możliwe, żeby realizować tę działalność. Ona była realizowana zarówno w jednostkach krajowych, jak i w stacjach zagranicznych, o których mówiła pani poseł. Niemniej jednak, żeby wykonać budżet, wielokrotnie zwracaliśmy się z wnioskami do ministerstwa, wtedy jeszcze Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, o zmiany w planie finansowym i w podziale dotacji w części 67. Znacząco zwiększona została ilość środków przeznaczonych m.in. na inwestycje i remonty nieruchomości w akademii. To, co zostało zrealizowane, jeśli chodzi o działalność upowszechniającą, to oczywiście wydawnictwa realizowane standardowo, te, które wydaje akademia. Przy czym, tak jak powiedziałem, w szczególności przedsięwzięcia typu konferencje były realizowane tylko w formie zdalnej, co generowało znaczące oszczędności.

Szanowni państwo, jeżeli chodzi o wynagrodzenia w stacjach zagranicznych, to oczywiście nie są proste kwestie. Trzeba brać pod uwagę to, że w stacjach zagranicznych koszty utrzymania pracowników są znacząco wyższe niż w jednostkach krajowych. Oczywiście zabiegamy o to, żeby zwiększyć poziom wynagrodzeń w jednostkach krajowych, ale to oczywiście jest uzależnione od wielkości dotacji, jakie PAN otrzymuje w części 67. Chciałem powiedzieć, że wynagrodzenia te są regulowane rozporządzeniem ministerialnym, więc nie jest tak, że to kanclerz ustala poszczególne wynagrodzenia. To są widełki z rozporządzenia. Pracownicy o najmniejszym statusie otrzymują wynagrodzenie z dolnej części widełek, a eksperci, którzy są w stacjach zagranicznych, czy dyrektorzy tych jednostek otrzymują wynagrodzenie z górnej części. To są oczywiście małe składki oso-

bowe. Jedna pensja dyrektorska może znacząco wpływać na wyższy poziom średniej, więc trzeba byłoby szczegółowo przeanalizować poszczególne stanowiska pracy, żeby móc dokładnie wyjaśnić tę średnią. Stacja w Berlinie jest jedną z większych, a jeśli chodzi o skład osobowy, jest największą stacją zagraniczną. To powoduje, że średnia jest niższa w stosunku do tych jednostek, gdzie zespół czteroosobowy z dyrektorem w składzie podnosi wysokość średniej wynagrodzeń.

Szanowny panie przewodniczący, szanowni państwo, jeżeli są dodatkowe pytania, jesteście skłonni na nie odpowiedzieć. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Tomasz Zieliński (PiS):

Bardzo dziękuję panu kanclerzowi. Rozumiem, że odpowiedzi zostały udzielone. Szanowni państwo, jeszcze pani poseł.

Posel Joanna Fabisiak (KO):

Ponieważ odpowiedzi zostały udzielone – może nie w pełni są one satysfakcjonujące, ale pewne kwestie jeszcze będzie można wyjaśnić – wnioskuje o pozytywne zaopiniowanie tej części budżetu. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Tomasz Zieliński (PiS):

Bardzo dziękuję, pani poseł. Szanowni państwo, przechodzimy do pkt 6, tj. do części budżetowej 30 – Oświata i wychowanie wraz z rezerwą celową poz. 29. Bardzo proszę pana ministra o skrótowe przedstawienie tej części budżetowej.

Sekretarz stanu w MEiN Wojciech Murdzek:

Panie przewodniczący, szanowni państwo, w części 30 – Oświata i wychowanie w części dochodów zrealizowanych za 2020 r. jest jedynie informacja, że plan opiewał na 5951 tys. zł. Dochody te zostały zwiększone do poziomu ponad 7000 tys. zł. Szczegółowo pokazaliśmy, z jakiego tytułu zostały zwiększone. Nie będę już czytał, żeby nie przedłużać.

W wydatkach budżetowych zaplanowano wydatki w wysokości 467 000 tys. zł. Tu też będę ograniczał się do kwot w milionach, pomijając szczegóły, żeby było szybciej. Plan po zmianach wzrósł do 546 000 tys. zł. Został zrealizowany w 91%. Oczywiście najwyższe wydatki to dział 801 – Oświata i wychowanie: 438 000 tys. zł. To realizacja w ponad 90%. Później są już zdecydowanie mniejsze kwoty w dziale 150 – przetwórstwo przemysłowe, natomiast administracja publiczna związana przede wszystkim z funkcjonowaniem ministerstwa to ponad 42 000 tys. zł. Ochrona zdrowia to ponad 3000 tys. zł. Dział 853 to pozostałe zadania związane z kursami języka polskiego dla repatriantów i członków najbliższej rodziny.

Podkreślam, chociaż pani poseł, która interesowała się kwestiami językowymi, wyszła, że to 485 tys. zł, edukacyjna opieka wychowawcza to ponad 2000 tys. zł, kultura i ochrona dziedzictwa narodowego to 10 000 tys. zł. To jest dotacja podmiotowa Centrum Nauki Kopernik. Po połączeniu ministerstw na ten cel będziemy już mieli połączone strumienie dwóch ministerstw.

Wydatki budżetu środków europejskich w części Oświata i wychowanie i plan po zmianach to 164 000 tys. zł, tj. 95% realizacji. Myślę, że to w skrócie. Oczywiście osobną kwestią jest część oświatowa subwencji ogólnej. Jeśli pan przewodniczący...

Przewodniczący poseł Tomasz Zieliński (PiS):

To za chwilę, panie ministrze.

Sekretarz stanu w MEiN Wojciech Murdzek:

OK, dobrze.

Przewodniczący poseł Tomasz Zieliński (PiS):

Bardzo dziękuję, panie ministrze. Teraz o zabranie głosu proszę koreferenta, pana posła Sławomira Skwareka.

Posel Sławomir Skwarek (PiS):

Panie przewodniczący, szanowni państwo, bardzo krótko. Najpierw konkluzja: wniosek będzie taki, żeby pozytywnie zaopiniować budżet państwa w części 30 – Oświata i wycho-

wanie wraz z rezerwą celową poz. 29, czyli podwyższenie wynagrodzenia nauczycieli zatrudnionych w szkołach i placówkach oświatowych prowadzonych przez organ administracji rządowej.

Mam jednak do pana ministra pytanie, ponieważ w części 30 w budżecie po zmianach wydatki były planowane w dziewięciu działach klasyfikacji, a realizacja nastąpiła tylko w siedmiu działach. Wydatki w działach 752 – Obrona narodowa oraz 754 – Bezpieczeństwo publiczne nie zostały wykonane w ogóle i jest to 0,0%. To oczywiście nie są wielkie kwoty. One są nawet w kwestii budżetu państwa, ale jak czyta się dokumenty Biura Analiz Sejmowych, to są kwoty nawet 1 zł, 2 zł, a przy dziale Obrona narodowa i Bezpieczeństwo publiczne są to kwoty 26,6 tys. zł. Dlaczego nie zostały wykonane i na co były zaplanowane?

Sekretarz stanu w MEiN Wojciech Murdzek:

Odpowiem od razu. Chodzi o szkolenia obronne urzędników i zarządzanie kryzysowe. Odegrały rolę dwa aspekty: kwestia pandemii i kwestia połączenia dwóch ministerstw.

Posel Sławomir Skwarek (PiS):

Panie ministrze, zaniepokoiła mnie też w dziale 801, w rozdziale 80195 „pozostała działalność”. Tutaj na dwa działania... Wykonanie było na poziomie 76%. Rozumiem, że jest uzasadnienie, że na te dwa działania: 24 i 15 – przy czym działanie 24 to utworzenie ośrodków koordynacyjno-rehabilitacyjno-opiekuńczych ze szczególnym uwzględnieniem wczesnego wspomagania rozwoju dzieci od momentu wykrycia niepełnosprawności, a działanie 15 to pomoc uczennicom w ciąży – rzutowały na wykonanie na poziomie 76%. Moje pytanie jest takie, czy środki te zostały przesunięte? Czy te działania nie są zagrożone?

Sekretarz stanu w MEiN Wojciech Murdzek:

Działania nie są zagrożone. Oczywiście musi nastąpić przesunięcie w czasie, ponieważ z racji pandemii dostęp do odpowiednich placówek był ograniczony i praca czy zmiana sposobu pracy kadry warunkowała niemożliwość wykorzystania tych środków. Myślę, że wracamy do tych zadań i będą one realizowane.

Posel Sławomir Skwarek (PiS):

Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Tomasz Zieliński (PiS):

Dziękuję, panie ministrze. Szanowni państwo, czy pan dyrektor Piotr Prokopczyk chciałby coś dodać do tej części budżetowej? Bardzo proszę, panie dyrektorze.

Dyrektor departamentu NIK Piotr Prokopczyk:

Bardzo uprzejmie dziękuję. Szanowni państwo, NIK pozytywnie oceniła wykonanie budżetu państwa w 2020 r. w części 30 – Oświata i wykonanie. W ramach kontroli przeprowadzonych przez NIK zbadano 9,9% wydatków zrealizowanych w części 30, tj. 64 905,2 tys. zł z budżetu państwa oraz z budżetu środków europejskich. Na podstawie zbadanych wydatków stwierdzono, że zostały one zrealizowane w sposób celowy i oszczędny, z zachowaniem przepisów regulujących tryb wykonania poszczególnych wydatków. Nie stwierdzono nieprawidłowości w wydatkowaniu środków.

Dodatkowo trzeba podkreślić, że sprawozdania łączne zostały sporządzone przez dysponenta części 30 – Oświata i wychowanie na podstawie sprawozdań jednostkowych własnych i podległych jednostek terminowo i prawidłowo pod względem rachunkowym, a kwoty wykazane w sprawozdaniach jednostkowych kontrolowanej jednostki oraz dysponenta głównego były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. Stosowany system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny prawidłowość i rzetelność sporządzania sprawozdań dysponenta głównego w zakresie jego dochodów i wydatków oraz urzędu obsługującego ministra. Sprawozdania przedstawiają wiarygodne dane o kwotach i wydatkach oraz związanych z nimi należnościach i zobowiązaniach.

Dodatkowo w ramach samej kontroli zbadaliśmy również wydatki, które były ponoszone w ramach rezerwy celowej. Szczegółowemu badaniu poddano wydatkowanie środków z rezerwy celowej z poz. 68, 73 i 33. Trzeba wskazać, że środki otrzymane z wyżej

wymienionych rezerw zostały wykorzystane zgodnie z przeznaczeniem, natomiast doszło do sytuacji niewykorzystania pewnych kwot, ale one wynikały bądź z niższych kosztów usług telekomunikacyjnych lub kosztów ponoszonych z tytułu energii elektrycznej, jak również ze zmniejszenia liczby zadań – mówimy o programie „Za życiem” – ze względu na sytuację epidemiologiczną kraju. W tym obszarze to wszystko z mojej strony. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Tomasz Zieliński (PiS):

Bardzo dziękuję, panie dyrektorze. Czy ktoś z państwa ma jeszcze pytanie do tej części budżetowej? Jeżeli nie, to bardzo dziękuję. Pan minister od razu udzielił już odpowiedzi w tej części, więc od razu przechodzimy do realizacji pkt 8 i 9 – Subwencje ogólne dla jednostek samorządu terytorialnego i Rezerwy celowe, poz. 11, 26, 52, 62. Bardzo proszę pana ministra Wojciecha Murdzka o przedstawienie tego punktu.

Sekretarz stanu w MEiN Wojciech Murdzek:

Jeśli chodzi o część 82 – Subwencje ogólne dla jednostek samorządu terytorialnego, w ustawie budżetowej była określona kwota 49 835 000 tys. zł, znowu mówiąc bez końcówek. Warto tu porównać rok do roku. Jest to kwota wyższa w porównaniu z 2019 r. o 6,2%. Jeszcze w ciągu roku budżetowego kwota ta uległa zwiększeniu o 320 000 tys. zł, tj. 50 000 tys. zł z przeznaczeniem na zwiększenie środków rezerwy części oświatowej subwencji ogólnej i 271 000 tys. zł z przeznaczeniem na zakup usług dostępu do internetu, sprzętu przydatnego w prowadzeniu zajęć realizowanych w powiązaniu z kształceniem na odległość. To właśnie jest dobra ilustracja tego, że budżet odzwierciedla trudny czas pandemii. Po zwiększeniu była to kwota 50 156 000 tys. zł. Jest to zwiększenie w stosunku do 2019 r. o prawie 7%.

W kwocie subwencji ogólnej zostały też uwzględnione zmiany związane z awansem zawodowym, skutki zmian liczby etatów. Wszystkie te zadania też są powiązane ze zmianami strukturalnymi. A mianowicie przekazanie szkół prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego ministrowi kultury i dziedzictwa narodowego, ministrowi rolnictwa i rozwoju wsi, podwyższenie wynagrodzeń o 6% – to wszystko to bardzo istotny czynnik. Efekt podwyżki z 2019 r. oraz zmiany w strukturze awansu zawodowego nauczycieli też znajdują odzwierciedlenie w wysokości subwencji.

W trakcie roku budżetowego zmiany rezerwy części oświatowej subwencji to zmiana do wysokości 253 750 tys. zł. Tak jak wspomniałem, 50 000 tys. zł to część rezerwy, natomiast ponad 1000 tys. zł, czyli 0,4% – z reguły pamiętamy wielkość procentową – jest z dodatkowej kwoty części oświatowej przeznaczonej na jednorazowe dofinansowanie zakupu sprzętu przydatnego w prowadzeniu zajęć zrealizowanych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. To są te dwie najistotniejsze kwestie. Pomijam wiele szczegółowych dopowiedzeń i opisów, natomiast na to chciałem zwrócić uwagę.

Patrząc, na co jeszcze zwrócić państwa uwagę. Jest jeszcze podział, który też odzwierciedla strukturę subwencji, jeśli chodzi o jednostki samorządu terytorialnego, a mianowicie 50 000 tys. zł w podziale na gminy. 22 000 000 tys. zł to są gminy i jest to 44,4%. Powiaty to prawie 10 000 000 tys. zł i jest to prawie 20%. Miasta na prawach powiatu to ponad 16%, czyli 8 000 000 tys. zł. Miasta na prawach powiatu część powiatowa to prawie 18%, czyli prawie 9 000 000 tys. zł. Województwa jako najmniejszy udziałowiec tego podziału to 642 000 tys. zł, czyli 1,3%. To jest w tej części.

Jeszcze krótko skomentuję rezerwy. Jeśli pan przewodniczący pozwoli, od razu omówię wszystkie rezerwy, czyli poz. 11, 26, 29 i 52. W ustawie budżetowej na 2020 r. na wymienione rezerwy zaplanowano środki w łącznej wysokości 2 414 000 tys. zł. Realizacja jest na poziomie 95%, a mianowicie 2 289 000 tys. zł. Patrząc na zadania, które są po stronie wydatków, są to przede wszystkim stypendia prezesa Rady Ministrów dla uczniów szczególnie uzdolnionych, co wynosi 15 000 tys. zł, czyli 95,6% wykorzystania. W kolejności są to: środki na wyrównanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, zapewnienie uczniom materiałów edukacyjnych, materiałów ćwiczeniowych, program „Aktywna tablica”, Narodowy program rozwoju czytelnictwa. Tutaj zaplanowane środki to 802 000 tys. zł. Plan wydatków został zrealizowany na poziomie 80% w nowelizacji ustawy budżetowej, jeśli chodzi o wydatki w tej części rezerwy. Pominę szczegółowe

rozdysponowanie tego, ile było na „Aktywną tablicę”, ile na pomoce materialne. Macie to państwo szczegółowo opisane.

Trzeci punkt to rezerwa celowa w poz. 29: podwyższenie wynagrodzeń nauczycieli zatrudnionych w szkołach i placówkach oświatowych. Zaplanowane wydatki to kwota 107 672 tys. zł. Realizacja to 99,9%, czyli jest to praktycznie pełna realizacja. Oczywiście mieliśmy też sytuację taką, co też jest opisane, że na początku pandemii minister finansów blokował pewne środki, a później nastąpiły zwolnienia w części tych środków. To są nietypowe zjawiska w ciągu roku budżetowego.

Jeśli chodzi natomiast o rezerwę celową z poz. 52: zwiększenie dostępności wychowania przedszkolnego, to zaplanowane środki były w wysokości 1489 tys. zł. Realizacja planu po nowelizacji to 99,9%, czyli też jest to praktycznie pełna realizacja. To wszystko. O rezerwie 62 już wspominałem. To jest ta kwestia 50 000 tys. zł i jest to też inicjatywa utworzenia tej wielkości rezerwy z inicjatywy ministra finansów. Wydatki zrealizowano w 100%, jeśli chodzi o kwotę 50 000 tys. zł. To wszystko.

Przewodniczący poseł Tomasz Zieliński (PiS):

Dziękuję bardzo, panie ministrze. O zabranie głosu bardzo proszę koreferenta, panią poseł Agnieszkę Górską.

Poseł Agnieszka Górka (PiS):

Dziękuję, panie przewodniczący. Panie ministrze, szanowni państwo, ubiegły rok był nietypowym rokiem, rokiem pandemii, jednak oświata i wydatki z budżetu państwa w części 82 zostały w pełni zrealizowane. Kwota wydatków była wyższa niż w ubiegłym roku. Dalej mamy planowane podwyżki, jak wspomniał pan minister, skutki zmian w strukturze... zawodowego nauczycieli i liczbie etatów. Subwencje zostały przekazane jednostkom samorządu terytorialnego z zachowaniem terminów zgodnie z ustawą o dochodach jednostek samorządu terytorialnego. Proponuję pozytywnie zaopiniować wydatki w tej części.

Mam tylko jedno pytanie, ponieważ w opinii Najwyższa Izba Kontroli wniosła o dokonywanie podziału środków rezerwy subwencji dla jednostek samorządu terytorialnego jedynie przy zastosowaniu kryteriów określonych w ustawie o dochodach jst. Moje pytanie jest takie: ile było takich przypadków i czym one były spowodowane? Wydaje mi się, że w dokumentach sytuacja ta dotyczyła działu 852 – Pomoc społeczna, ale pan minister pewnie będzie wiedział.

Przewodniczący poseł Tomasz Zieliński (PiS):

Dziękuję bardzo, pani poseł. Teraz o zabranie głosu bardzo proszę pana dyrektora Piotra Prokopczyka.

Dyrektor departamentu NIK Piotr Prokopczyk:

Bardzo dziękuję, panie przewodniczący. Szanowni państwo, co prawda zazwyczaj ta część jest prezentowana przez naszych kolegów z Departamentu Administracji Publicznej, aczkolwiek spróbuję sprostować temu zadaniu. Jeżeli chodzi o kwestię subwencji ogólnej w części oświatowej, to, tak jak zostało to już przedstawione przez pana ministra, doszło do znaczącego zwiększenia tej kwoty w stosunku do 2019 r. Trzeba też pamiętać, że subwencja ogólna w części oświatowej ma najwyższy udział w łącznej kwocie subwencji. Jest to ponad 75%. Część oświatowa subwencji ogólnej została przekazana wszystkim jednostkom samorządu terytorialnego, tj. 2477 gminom, 380 powiatom i 76 miastom na prawach powiatu – wszystkie miasta na prawach powiatu otrzymały część gminną i powiatową części oświatowej subwencji ogólnej – oraz 16 województwom.

Jeżeli chodzi o naszą obserwację i opinię, to zgodnie z analizą wykonania budżetu państwa można stwierdzić, że środki w ramach subwencji ogólnej przekazano jednostkom samorządu terytorialnego w prawidłowych kwotach i zgodnie z przepisami, z wyjątkiem części rezerwy subwencji ogólnej stanowiącej 0,1% ogólnej kwoty subwencji ogólnych dla jednostek samorządu terytorialnego. To wszystko, jeżeli chodzi o kwestię subwencji ogólnej.

Jeżeli chodzi o kwestię rezerw celowych, odnosiłem się już do nich w moich poprzednich wypowiedziach, natomiast w ramach realizowania kontroli wykonania budżetu państwa rzeczywiście już objęliśmy szczegółowym badaniem część wybranych rezerw.

Pozycje, które są tutaj wskazane, nie zostały objęte kontrolą. Natomiast chciałbym zwrócić państwa uwagę na to, że kwestia związana z wykorzystaniem planowania i wykorzystaniem rezerw jest przedmiotem kontroli B.20.012 – Planowanie i wykorzystanie rezerw z budżetu państwa i budżetu środków europejskich. Kontrola ta została przeprowadzona w drugiej połowie 2020 r. w Ministerstwie Finansów, w Ministerstwie Funduszy i Polityki Regionalnej, w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji, w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów i w ośmiu wybranych urzędach wojewódzkich. Myślę, że wyniki kontroli, których należy spodziewać się do końca bieżącego miesiąca, taką mam informację, powinny dać odpowiedź na pewne kwestie związane z samym wykorzystaniem rezerw celowych.

Na szczegółowe pytanie, które zadała pani poseł, odnośnie do pewnych nieprawidłowości, które zostały stwierdzone, nie jestem w stanie w tej chwili odpowiedzieć ze względu na to, że Departament Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego nie przeprowadzał kontroli akurat w tym zakresie. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Tomasz Zieliński (PiS):

Dziękuję bardzo, panie dyrektorze. Czy do tego punktu są jeszcze jakieś pytania? Jeżeli nie, bardzo proszę pana ministra o odpowiedź na to pytanie.

Sekretarz stanu w MEiN Wojciech Murdzek:

Po szybkim wyjaśnieniu z panią poseł, najprawdopodobniej chodzi o rezerwę ministra pracy, nie naszą, ale myślę, że jak to jest istotne, możemy ewentualnie spróbować wyjaśnić to po sąsiedzku.

Poseł Agnieszka Górska (PiS):

Dziękuję bardzo, panie ministrze.

Przewodniczący poseł Tomasz Zieliński (PiS):

Dziękuję bardzo, panie ministrze. Jeżeli nie ma więcej pytań, przechodzimy do kolejnego punktu, do omówienia części 85 – Budżety wojewodów. Bardzo proszę pana ministra o omówienie tej części budżetowej.

Sekretarz stanu w MEiN Wojciech Murdzek:

Jeśli chodzi o część 85 – Budżety wojewodów, dochody to wysokość 2609 tys. zł, czyli 174% planu. Kwota nie jest duża, w związku z czym nie ma co zachwycać się wielkością tychże dochodów, bo są to zwroty niewykorzystanych dotacji, ale też dotacje wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem, opłaty za zezwolenia, akredytacje, opłaty ewidencyjne. W związku z tym od razu przejdę do części wydatki.

Wydatki w części 85 w dziale 801 – Oświata i wychowanie oraz w dziale 854 – Edukacyjna opieka wychowawcza to kwota 2 512 000 tys. zł przy realizacji 97,7% planu. Z takim podziałem, że oświata i wychowanie to 2 195 000 tys. zł, edukacyjna opieka wychowawcza to 258 000 tys. zł i zadania: statutowa działalność kuratorów oświaty i ich delegatur, dofinansowanie placówek przedszkolnych, dotacja na zwiększenie dostępności wychowania przedszkolnego, dotacje dla jst związane z wyposażeniem szkół w podręczniki, materiały edukacyjne, ćwiczeniowe, nagrody kuratorów, realizacja zadań w ramach Narodowego programu rozwoju czytelnictwa, wsparcie doradztwa metodycznego, a także pomoc materialna dla uczniów. To tak krótko.

Przewodniczący poseł Tomasz Zieliński (PiS):

Dziękuję bardzo, panie ministrze. Z uwagi na to, że koreferent, pani Krystyna Szumilas, nie mogła przybyć na dzisiejsze posiedzenie podkomisji, bardzo proszę pana dyrektora Piotra Prokopczyka o zabranie głosu.

Dyrektor departamentu NIK Piotr Prokopczyk:

Bardzo dziękuję, panie przewodniczący. Szanowni państwo, tak jak wspomniał pan minister, jeżeli chodzi o dział 801 – Oświata i wychowanie, dochody mają znikomy udział w dochodach ogółem w budżetach województw i nie były przedmiotem szczegółowego badania NIK-u. Jeżeli natomiast chodzi o zrealizowane przez wojewodów wydatki budżetu państwa na oświatę i wychowanie, stanowiły one niecałe 3% wydatków wojewodów. Wydatki te w stosunku do 2019 r. były wyższe o 8,7%, tj. o 176 000 tys. zł. Kontrola

wykonania budżetu państwa przeprowadzona u wojewodów nie wykazała nieprawidłowości w zakresie realizacji wydatków działu Oświata i wychowanie.

Jeżeli chodzi o dział 854 – Edukacyjna opieka wychowawcza, trzeba podkreślić, że dochody i wydatki w tym dziale nie były przedmiotem szczegółowego badania NIK-u ze względu na ich znikomy udział w dochodach i wydatkach w budżetach wojewodów. Badaniem objęte były prowadzone przez wojewodów działania windykacyjne na rzecz odzyskania zaległych dochodów. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Tomasz Zieliński (PiS):

Dziękuję bardzo, panie dyrektorze. Czy są jakieś pytania w części Budżety wojewodów? Jeżeli nie, szanowni państwo, panie ministrze, bardzo dziękuję za dzisiejsze przedstawienie budżetu. Gratuluję, że mimo tak ciężkiego roku wszystkie przedstawione opinie będą pozytywnie rekomendowane Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży. To bardzo cieszy, bo rok był rzeczywiście wyjątkowy.

Szanowni państwo, bardzo dziękuję Najwyższej Izbie Kontroli na czele z panem dyrektorem, sekretariatowi Komisji za jak zwykle perfekcyjne przygotowanie materiałów. Stwierdzam, że porządek dzienny został wyczerpany. Zamykam posiedzenie podkomisji. Dziękuję bardzo.